

GÜVENLİK BİLİMİNE KAVRAMSAL VE TERİMSSEL BİR YAKLAŞIM

Terminological and Conceptual Approach to Security Sciences

Mehmet KAHRAMAN*

Özet

Bu makalede, güvenlik biliminin kavram ve terim meselesi ile kavram ve terimlerinin oluşturulması konusu ele alınmıştır. Dilbilimin önemli konu başlıklarından biri olan kavram-terim ilişkisine dikkat çekilmiştir. Bu ilişkinin kurulma biçimi ile kuruluş sırasında ihtiyaç duyulan kavram-terim sisteminin oluşum aşamaları üzerinde durulmuştur. Kavram, herhangi bir nesne ya da olayın veya fikrin temel unsurlarını, aşamalarını ve özelliklerini kapsayan soyut bir düşüncedir. Kavramlarla kavramların temsil ettiği nesnelerin farklı şeyler olduğu açıktır. Bir diğer husus, kavram ile anlam farklı şeylerdir. Terim bilimde soyutlama yapılırsa kavram ortaya çıkar. Dilbilimde soyutlama yapılırsa anlam ortaya çıkar. Bu açıdan bakıldığında ikisi arasında ters bir ilişki vardır. Terimle ilgili yapılan her türlü çalışmanın çıkış noktası ‘kavram’ olgusunda gizlidir. Terim, bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya herhangi bir bilim ya da meslek kolunun alt başlıklarıyla ilgili özel bir kavramı karşılayan kelimelerdir. Güvenlik biliminin kavramsal boyutu, terimsel boyutu üzerinde durulmuştur. Güvenlik ve polis bilimlerinin terimlerinin tanımlanmasına, kavram-terim sisteminin oluşmasına ve diğer bilim dallarıyla olan ilişkisine dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kavram-terim, Terim bilim, Terim sistemi, Güvenlik ve polis bilimlerinde terimsel ve kavramsal boyut.

Abstract

In this study, it is focused on the concept-term relationship of the “science of security” along with the issue of the creation of its concepts and terms. Attention is drawn to the concept-term

* Dr., Polis Akademisi Türk Dili Okutmanı (Dilbilimci), m.kahraman60@hotmail.com

relationship which is one of the most important topics of linguistics. The way how this relationship is created and the formation stages in the concept-term system which is needed during the creation (of so) are emphasized. The concept is an abstract idea covering the essential elements, stages and features of any object, event or idea. It is clear that concepts and the objects that concepts represent are different things. Another issue is that the concept and meaning are two different things. The concept appears if abstraction is formed in terminology. The meaning appears if abstraction is formed in linguistics. From this perspective, there is an inverse relationship between the two. The starting point of all studies related to the 'term' is hidden in a case of the "concept". The term is the word that meets a particular concept related with science, art, profession, or the subheadings of any branch of science or occupation. Conceptual and terminological perspectives of security science are focused on. Defining the terms of the security and police sciences, establishing/creating the system of concept-term and its relationships with other branches of science have been tried to draw attention.

Key Words: Concepts, Terms, Terminology, The term system, Conceptual dimension to security and police sciences.

Giriş

Hayatın en önemli unsurlarından biri iletişimdir. İnsanların anlaşmak için ortak dile ve ortak sözlere ihtiyaçları vardır. Aynı şekilde bilim insanları da birbirlerini daha iyi anlamak ve birbirleriyle anlaşmak için, ortak kavramlara ve ortak terimlere ihtiyaç duyar.

İnsanoğlu hayatı bir tertip içinde anlayıp algılayabilmek ve de anlatabilmek için, bilimin farklı dallarına yönelir. Genel olarak sosyal bilimler ve fen bilimleri, özelde sanat, ilahiyat ve felsefe ve güvenlik bilimleri dallarında fikir ileri sürenler, esasında hayatı ve insanı anlama gayreti içindedir. Bu gayretlerde yöntem ve bakış açısı çok önemlidir. Çünkü *kavramlar* bakış açısına (paradigmaya) göre anlam kazanır. Hayata değişik yönleriyle yansıyan kavramlar, ele alınıp işlendiği bilim dalına göre değişikliklere uğrar. Anlatımda kavramları terimleştirme çabası olan her bilim dalı, kendi imkânları nispetinde hakikati arama faaliyetini sürdürür. Ancak bu hakikat, her bilim dalı için, kabul ve retlere açık, değişken bir hakikattir (Önal, 2006:57-66).

Bu hakikati arama sırasında araştırmacıların karşısına terimler çıkar; terimleri anladıkça kavramlara doğru yolculuk başlar. Bu

yolculukta kavramlara ulaşmak için terim sözlerin her biri basamak vazifesi görür. Her basmağı atladıkça bir adım daha kavramlar dünyasına yaklaşmış olur. Terimler, anlamları daraltılmış veya sınırlandırılmış uzmanlık kelimeleridir. Terimler, bütün sözlüklerde, genel anlamlarıyla ilgili veya genel anlamından uzaklaşıp ya da tamamen çıkıp yeni bir terimsel anlam kazanabilir. Bu kelimelerin farkı, anlamlarının sınırlandırılmış olmasının yanında, kavramları soyut olmaktan çıkarıp somutlaştırmasıyla bilimin şifrelerini, kodlarını taşımalarıdır.

Bugün üzerinde araştırma yapılan alanların hepsinde terim sorunu veya terim karmaşasından söz edilebilir (Zülfikar, 1991:24; Hengirme, 1998:15). Bu sorun yazı dilinde kullanılan kelimelerin terimleşme süreciyle kavramlaşma veya kavram oluşturma sürecinde kendini daha çok hissettirir. Kavramları anlamak için terimlere, terimleri anlamak için de sınırları tam belirlenmiş tanımlara ihtiyaç vardır. Yerleşik bir anlam kazanmış terim sözler, hem soyut olan kavramlara ad vermiş olur; hem de bilim insanların ortak anlaşma şifrelerini oluşturur.

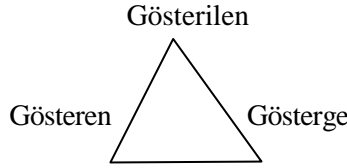
1. Kavram

Kavram, bir nesnenin veya düşüncenin soyut ve genel tasarımı, mefhum, nosyon (Türkçe Sözlük, 2005:1111). Kavramlaştırma zihinsel bir olgudur. Bu olgu, insanın zihninde doğup gelişir. Her insanın zihninde doğup gelişen olguyu, dilsel bir olay hâline getirmek, kavrama dönüştürüp bir ad vermek mümkündür. Günlük dilde kavramlara verilen ada kelime, bilim dilinde terim denir. İnsan zihninde yeni düşünceler oluşurken, önce kavram oluşur, sora da bu kavramın adı şekillenip günlük dilden hareketle terim oluşur. Bu oluşan terim, tanımlanarak anlamlı hâle getirilir. Bir başka deyişle kavramlaştırma soyut olarak zihinde başlar, dilde şekillenip somutlaşır, tanımla anlaşılır hâle gelir. Bir kavramın özelliklerini sıralayarak tanımlarsak, *içlemsel tanım*; kavramın kapsamına giren örnekleri sıralayarak tanımlarsak, *kaplamsal tanım*; kavramın yerini veya kendisini göstererek tanımlarsak, *işaretsel tanım* yapmış oluruz. Burada kullanılan tanımlamayla ilgili terimler, Emel Huber'in kitabından aynen alınmıştır (Huber, 2008:149-166).

Herhangi bir nesne ya da olayın veya fikrin temel unsurlarını, aşamalarını ve özelliklerini kapsayan soyut bir düşünce, kavramlarla kavramların temsil ettiği nesnelere farklı şeyler olduğu aşikârdır. Bir

diğer husus, kavram ile anlam farklı şeylerdir. Terim bilimde soyutlama ile oluşan *kavram*, dilbilimde soyutlama ile oluşan *anlam*dır. Bu açıdan bakıldığında ikisi arasında ters bir ilişki vardır (Akşehirli, 2008).

Bir kavramı öğrenmek, o kavrama ait olan kavramsal sistemi de öğrenmek demektir. Günlük dilde pek hissedilmeyen tanımlama ihtiyacı, bilim dilinde doğal bir zorunluluktur. Ancak *terim sözler* ile tanımlar arasındaki bu ilişki, kavramsal sistemin oluşturabilmesi için, temeli mantığa dayanan tanımlama kuralına uyulmasıyla mümkün olacaktır. Terimle ilgili yapılan her türlü çalışmanın çıkış noktası '*kavram*' olgusudur (Üçok, 2004:18-26). Terim bilim ile kavramlar arasındaki ilişki, hem terim bilim hem de dilbilim için son derece önemlidir. Ayrıca terim, sözlerin ait olduğu bilim dalları için de çok gereklidir. Bilim, sanat, spor ya da çeşitli meslek dallarıyla ilgili özel kavramları karşılayan sözcükler terim olarak adlandırılırken, dilbilgisi birimi olarak da birer isim hükmündedir. *Bir düşünce unsuru olarak kavram, nesnelere zihindeki sembolleridir*. Bu semboller adlandırıldığında terim ortaya çıkar ki böylece gösterilen, gösteren ve gösterge üçgeni oluşur (Saussure, 1998:106-113).

2. Terim

Terimle ilgili yapılan her türlü çalışmanın çıkış noktası '*kavram*' olgusunda gizlidir (Akşehirli, 2008). Kavram-terim ilişkisini doğru kurmak ve anlamak için, felsefi bir temele, mantıksal bir ilişkiye ve dilbilimsel ve de dilbilgisel açıklamaya ihtiyaç vardır. Her bilim dalı, kendi özel kavram alanını yaratır. Bu yaratılan özel kavram alanlarında kullanılan sözler, kendine özgü mana yükleri kazanarak terim olarak kullanılan kelimeleri oluştururlar. *Terim*, bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya herhangi bir bilim ya da meslek kolunun alt başlıklarıyla ilgili özel bir kavramı karşılayan kelimelerdir (Doğan, 2005:1192). Osmanlı Türkçesinde "ıstılah" sözü, terim karşılığı olarak kullanılmıştır. Bugün kullanmadığımız ıstılah-ı ilmiye (bilim terimleri sözlüğü), ıstılah-ı edebiye (edebiyat terimleri sözlüğü), ıstılah-ı tıbbiye (tıp terimleri

sözlüğü), ıstılah-ı hukukiye (hukuk terimleri sözlüğü) vb. yüzlerce terim bilim dallarının adları olarak geçmişte kullanılmıştır.

Zülfikar (1991:20), terim kelimesinin kökünü şu şekilde açıklar: “Terim sözü Latince ‘sınır, son’ anlamına gelen *terminus* sözüne benzetilerek *derlemek* fiilinin eski biçimi olan *termek* fiilinden *-im* eki getirilerek yapılmıştır. Türkî Cumhuriyetlerde, bu terimin Rusça biçimi olan *termin* sözünü kullanılmaktadır”.

Bir bilim veya sanat dalına atılan ilk adımlar tanımlarla başlar. Terimler, bilim ve sanat dallarının mana yükünü taşıyan özel sözcüklerdir. Herhangi bir bilim dalında gerektiği kadar bilgilenecek derinleşmek ve uzmanlaşmak için terimler en önemli anlam şifreleridir. Söz konusu olan sosyal bilimlerdeyse, terimler daha büyük önem kazanır. Çünkü fen bilimlerinde çalışılan konunun malzemelerini elle tutabilir, yerini, şekli, hatta kullanılan malzemeleri karıştırıp veya değiştirip yeni bir karışım yapabilir, hatta tamamen değiştirebilirsiniz. Oysa sosyal bilimlerde malzeme denen şey, soyut olup, elle dokunup, karıştırılıp, yeni şekiller verebileceğiniz bir şey değildir. Bu ancak zihinsel bir alanda, soyut olarak terim sözler üstünden kavramlar boyutunda gerçekleştirilebilir.

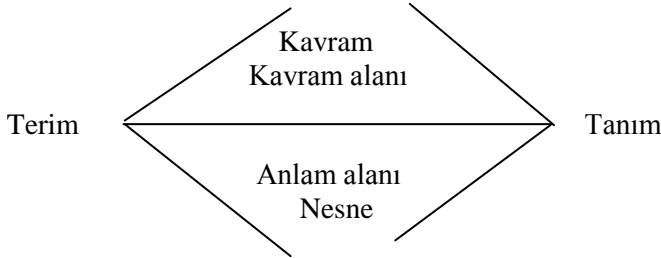
Terimler, her bilim dalının ortak kodları olup, o bilim dalında çalışma yapanlar tarafından kabullenilip kullanıldıkça yaygınlık kazanır. Bu yaygınlık, o bilim dalının terimlerinin kabul görmesi ile de yerleşir. Terimler her bilim dalı mensuplarının ortak kullanımıyla genellik kazanır. Bu da bilim dalının terimlerinin yüksek bir ifade düzeyine ulaşmasını sağlar. Kavramların terim olarak adlandırılması, yerleşip kullanılması için, uzun bir süreye ihtiyaç vardır ve yaygın ve ortak kullanım da şarttır. Bu gün güvenlik bilimi ve polis bilimi alanlarında kurumsal ve akademik faaliyetlerde bulunan bilim insanları, kendi alanlarında oluşturulan kavramsal etkinlik alanının ortak kodları sayılan terimlerde ortaklık ve yaygınlık kuralına dikkat etmeden veya ekseriyetle yabancı terimler kullanırlarsa terim birliği zedelenebilir. Bu da bir metindeki mana yükü, mana derinliği ve mana genişliği ile ifade edilebilecek algılama ve anlama sorunu doğuracaktır (Filizok, 2011).

Bütün bilim dallarında olduğu gibi, güvenlik bilimleri ve polis bilimlerinde de gelişim ve değişimi sağlıklı şekilde izleyip değerlendirebilmek, yenilikleri takip edebilmek, etkin sonuçlara ulaşabilmek için, terimlerin sistemli biçimde kullanılması gerekir. Terimler etkin biçimde anlaşılıp kavrandıkça sosyal bilimlerin ve özelden de bizim konumuz olan güvenlik bilimlerinin sağlıklı zeminlerde

araştırılıp, incelenmesi ve üniversitelerde ders olarak okutulup öğretilmesi, bu alanda yeni, farklı ve zengin fikirlerin doğmasına zemin hazırlayacaktır.

3. Terim Oluşturma Yöntemi

Terim bilimin kurucusu E. Wüster (1898-1977), terimi bir düşünce unsuru olarak tanımlar. Cabréé (1999:5), terimi çok sayıdaki tekil nesne için ortak olan, zihni organizasyon, bildirişim amaçlı ayırt edici özellikler bütünü ad olarak gösterir. *Terim*, uzmanlık alanlarına has kavramları ifade eden sözlük birimleri olarak tanımlanabilir. Terimlerin diğer göstergelerden farkı, gösteren-gösterilen ilişkisinin sadece uzlaşmayla değil, aynı zamanda tanıma dayalı oluşudur. Dildeki her kelimenin sözlükte bir anlamı vardır. Kelimeler anlamlarını kullanıldıkları cümle içindeki yere göre kazanır. Terimsel göstergeler, yani terim olarak kullanılan kelimeler, terim ile kavram arasında söz edilen bilim dalıyla kurulmuş bir tanımsal ilişki vardır. Bu yüzden terimler kullanımdan bağımsız, anlamı önceden kodlanmış kelimelerdir (Akşehirli, 2008:70-73).

Bir bilim dalının kavramlar dünyasının iyi algılanıp anlaşılabilmesi için, bu kavramların adlandırma işi, tam, doğru ve eksiksiz yapılmalıdır. Herhangi bir varlığa ad vermek ile herhangi bir kavrama ad vermek arasında, dilbilim açısından fark yoktur. Ancak bunu yaparken alana ait bilim dalına hâkim olmak kadar, dile ve terim bilime hâkim olmak da şarttır. Bir cisme veya yeni bulunan alete ad vermek ile bir kavrama ad vermek dil faaliyeti olarak aynıdır. Birinde bir bilim dalının ortak kavramlarını adlandırırken, diğerinde yeni bulunan bir alete veya nesneye ad verilir.

Yeni bir terim yaparken karşımıza çıkan kavramın, işlevini, yapısını, konumunu, durumunu, şeklini iyi anlamak, sonra o soyut veya somut

unsura ad vermek gerekir. Çeviri yapılıyorsa ve yeni bir kavramla karşılaşıyorsa, bu yabancı terimin anlamına odaklanıp, birebir çeviri yapmadan anlamın üstünden (kelimenin değil, anlamın karşılığı) Türkçe karşılığı bulunmalıdır. Bu noktada, bir yöntem olarak birebir çeviri de yapılabilir. Ancak bu, bütün gayretlere rağmen bir karşılık bulunamaması hâlinde tercih edilmelidir. Fakat burada başka bir sorunla karşılaşılabilir. Eğer bir terime, birden çok karşılık bulunduysa, bu durumda dilde bir karışıklığa sebep olabilir; bu durumda seçilecek terim sözler şu şekilde bir tercihe tabi tutulmalıdır:

- En çok kullanılanı,
- Hece sayısı bakımından en az olanı,
- En kolay söyleneni (söyleyiş bakımından),
- Anlamı en yakın olanı (eğer yabancı terimse),
- Terim sözü ya da kavramı çağrıştıran tercih edilmeli.

Terim olarak kullanılan sözler, yani terim sözler (Şerubay, 2009), çoğunlukla bir sözden bazı hâllerde tamlama ve kelime gruplarından kurulabilir. Bu kelimeler manası değişmeden kullanıldığı gibi, genel kullanımdaki manası dışında, yüklediği yeni manasıyla kullanılabilir. Terim, özel bir kavramın manasıdır. Bir kelimedenden kurulabilir veya birkaç sözden kurulan tamlama olabilir; belli bir kavramın değişmeyen sözleri ile tamlamalardan kurulabilir. Bir bilim dalına has kavramlar bütünü, o bilim dalının terim sistematığı içinde adlandırıldıktan sonra, bu bilim dalının terimi olarak kullanılır (Kurmanbayoğlu, 2005:6-7).

Ülkemizde epeyce terim hazırlama kılavuzu yayınlamıştır. Bunlardan Özdemir'in (1973:19-28) yazdığı, 'Terim Hazırlama Kılavuzu'nda terim yapma yolları başlığı altında: Karşılık arama, (Dilin var olan kelimelerinden terim yapma)

- Türetme,
- Birleştirme,
- Birden çok sözle karşılama,
- Gerekliyse söz birleştirme,
- Anlam aktarımı.

şeklinde bir yol izlendiği görülür. Ancak bu faaliyet yeterli ve kapsayıcı değildir. Teklif edilen terimin hece sayısı, karşılığı olan terimden fazla olmamalı, mümkünse daha kısa olmalı. Bu bağlamda güvenlik bilimi terimlerini oluşturmada yukarıda verilen yöntemlerle yetinmeyiz. Bunların yanında:

- Eski kelimeleri diriltme,
- Ağızlardan kelimelerin (ölçünlü dile alınarak) kullanılması,
- Yabancı kelimeleri Türk dilinin söyleyiş biçimine uydurma,
- Kelime birleştirme, yine birleştirilen kelimelerin bir kısmının atılmasıyla yeni terim oluşturma,
- Kelime kısaltması yapma, (belgeç-belgegeçer (fax); biltaş-bilgitaşır (USB))
- Benzetim veya örneksime yöntemiyle yepyeni terim yapma, terim sözü yabancı terime benzeterek veya örneksiyerek oluşturma, (misal: Arapça buut'tan boyut gibi).

4. Güvenlik bilimlerinde kavram ve terim oluşturma çabaları

Güvenlik bilimi alanında kavramlaştırma ve terimleştirme yönünde yapılan çalışmalardan ilki ve en önemlisi, Aydın'ın (1996:5-6) kaleme aldığı Polis Meslek Hukuku adlı kitaptır ve akademik bakışla kaleme alınmış olması yanında dil, anlatım ve kavramsal ve terimsel boyutları ele alışıyla da dikkat çeker. Mesela. *Genel olarak polis, polis kavramı, polis kavramının kökeni, polisin genel tanımı, mevzuatlarda polisin tanımı, polisin toplumdaki rolü* gibi kavramların adları tespit edilerek tanımlanmaya çalışılmış olması bakımında önemli bir çalışmadır. Yine Fındıklı'nın (1993) kaleme aldığı, İngiliz Polis Teşkilatı adlı çalışma da akademik bakışla kaleme alınmış olup kavramlaştırma ve terimleştirme faaliyetine önemli katkı sağlamıştır.

Teşkilatın ihtiyacı olan kuram, kavram ve terim oluşturma faaliyetine Amerika tecrübesiyle yaklaşan Dolu (2010:48-59), Suç Teorileri adlı kitabında soyut alan tartışmasıyla elde edilen bilginin somut alanda uygulama çalışmasını göstermiştir. Bu önemli çalışma, teşkilatın ihtiyaç duyduğu kavramsal çalışmalara öncülük etmesi bakımında büyük bir eksikliği gidermiştir. Emniyet teşkilatının ortak kavram ve terim oluşumuna katkıda bulunacağı aşikârdır. Ancak örnekliğinden hareketle kimi noktalara da işaret etmek gerekir. *Mesela, kriminoloji-suçbilim, kriminolog-suçbilimci, bakış-perspektif, eleştirel bakış- perspektif veya paradigma-bakış açısı; kümülatif, lineer hipotez, teori, organizasyon, ve benzerleri, Türkçe karşılıkları olan kelimeler; ayrıca pozitivist pozitivizm, ontoloji, vb felsefi terimler, felsefe terimleri sözlüğüyle ilişkilendirilerek- varsa Türkçeleri- kullanılmalıdır.* Bölüm sonlarında yararlanılan eserler dizimi, *Referanslar* şeklinde yazılmış, doğrusu eski haliyle kitabiyat veya kaynakça biçiminde verilmelidir. Psikoloji yerine ruhbilim, sosyoloji yerine *toplumbilim* kullanılmalı ki ileride bu eserin örnekliğinden

hareketle oluşacak yeni çalışmaların dili, anlatımı, kavramları ve terimleri dilimizin imkânlarıyla karşılanmaya devam edilsin.

Yine bu bağlamda güvenlik bilimlerinin terimler dizgesi oluşturulurken güvenlik bilimleri ve özelde de polis bilimlerinin, artzamanlı ve eşzamanlı denetimi gerekmektedir. Art zamanlıdan bahis, geçmişte, bu konuda yazılan, çizilen, anlatılan ne vardı; bugüne neler aktarıldı. Yani geçmişle hâl arasında bağ kurmaktır. Yine eş zamanlıdan kasıt, mevcut edinilen bilgilerle çağdaşlarımızın ürettiği bilgileri eşleştirip kıyaslamak.

Osmanlı dönemi güvenlik bilimi ile ilgili eserleri okuyup, izleyip, eski-yeni ilişkisini kurmak son yıllarda önem kazanmıştır. Bu bağlamda Polis Akademisi yayınları arasında çıkan, Dersaadet Polis Mektebi hocalarından *İbrahim Feridun* tarafından yazılan ve Muhittin Karakaya, Veysel K. Bilgiç tarafından Latin harflerine aktarılan “Polis Efendilere Mahsus Terbiye ve Malumat-ı Meslekiye” adlı çalışma bu yönde atılmış önemli bir adım sayılabilir. *İbrahim Feridun* tarafından yazılan kitabın dili ve kullanılan kelimeleri biraz değişse de kavramsal ve terimsel bütünlük aynen devam etmektedir. Mesela: polislerin nöbetleri sırasında “*Ahali tarafından sorulacak şeylere muhtasaran ve kemal-i edep ve nezaketle cevap verip onlarla ve tesadüf edecekleri akraba ve ahıbbalarıyla hasbihal edercesine lakırdıya girişmeyecekler ve hatta vazife esnasında tebessüm bile etmeyeceklerdi.*” (Karakaya ve Bilgiç, 2010:35) cümlesinde anlatılanları yine aynı içerikle: Polis nöbet sırasında “*halk tarafından sorulan sorulara etraflıca ve terbiyeli ve nazikçe cevap verip halkla ve karşılaştığı akraba ve dostlarıyla sohbet eder gibi boş konuşmayacak ve hatta görev sırasında tebessüm bile etmeyecektir.*” Bu cümlenin içinde geçen, bugün kullanım dışı olan, farklı kelimeleri saymazsak, güvenlik bilimi metinlerinin kavram dünyasının aynen devam ettiğini söyleyebiliriz.

Yukarıdaki örneklere ilaveten kitapta kullanılan terimlerden: *Polisin kıyafet-i resmiyesi: polis resmi kıyafeti, vazifeyi takdis: görevi kutsallaştırma, makam-ı resmilerin şerefi: makam sahiplerinin şerefi, vakt-i muayyende vazife başında bulunmak: belirli sürelerde görev başında bulunmak, hubb-ü meslek: meslek sevgisi(aşkı),ordu ile heyat-ı zabıta arasındaki münasebet-i esasiye: Ordu ile polis heyetleri arasındaki ilişkinin kuralları, tarihçe-i zabıta-i Osmaniye: Osmanlı polisinin tarihçesi ve benzerleri.* Bize dünden bugüne kullanılan kelimeler değişse de kavramların ve terimlerin anlam yükünün değişmediğinin güzel örneklerini sumaktadır. Bu, art zamanlı

denetimlerde elde edilecek bilgi, beceri ve tecrübenin devamlılığını göstermesi bakımından önemlidir.

Yine Polis Mecmuasının 1. sayısı transkripsiyon ve tıpkıbasım olarak Müjdecî ve diğerleri tarafından hazırlanıp Türk Polis Teşkilatının 166. yılı anısına bastırılmıştır. Bu çalışma, bize polis bilimlerinin süreli yayınlar bakımından da derin bir geçmişi olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Yine bu mecmuada: *İfade-i mahsusa: özel ifade (ifade hürriyet), Mazbata-i hükmiye: irade-i seniye sureti:, tevcihat ve tebeddülât:, Polis köpekleri: ve Paris'te polis Teşkilatı ve suret-i ifa-yı vezaîfi: Paris'te polis : Teşkilatlı ve görevin ifa biçimi, Hatırat. hatıralar, polis nizamnamesi Layihası:,* (Müjdecî vd., 2011) başlıklarıyla yer alan yazılar, devrin polislerinin ilgi ve bilgi alanlarıyla, yaşanan sorunlar tartışılmaktadır. Bu çalışmalar, geçmişle şimdi arasında kavramsal ve terimsel uyumu sağlarken, güvenlik biliminin art zamanlı denetimi için örnek olacak, bilimsel çalışmalara güç vererek, bu tür yeni çalışmalara da ilham kaynağı olacaktır.

Teşkilatın ihtiyaç duyduğu terimleri karşılamak amacıyla teşkilat birimlerinin kurumsal anlamda, kendi ihtiyaçlarını karşılamak için terim sözlükleri ve rehber kitapçıklar yayınlama gereği duyup bu yönde çalışmalar ortaya koyması da önemli bir adım sayılmalıdır. Bunlardan Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı tarafından yayınlanan terimler sözlüğünde, 2197 terimin tanımı yapılmış ve İngilizce karşılıkları da verilmiştir. Bu çalışmanın önsözünde “*ilgili tüm kişilerin ortak bir terminolojiye hâkim olmaları ve kullanmalarını sağlamaya yardımcı olmak amacıyla bu sözlük hazırlandı.*” (EGM-KOM, 2002) denilerek ortak terim hazinesine vurgu yapılmıştır.

Emniyet Genel Müdürlüğü, Asayiş Daire Başkanlığı tarafından yayınlanan Polis Merkezi Görev Tanımları adlı eserin (EGM-ADB, 2002:9-12) önsözünde “bilimin ve bilim dilinin olmazsa olmazlarından kavram, terim ve tanımdan sadece tanımların yapıldığı” ifade edilmiştir. Ancak kavram olmadan terim olmaz, terim olmadan da tanım yapılamaz ilkesinden hareketle bu kitapta bir kavramlaştırma ve terimleştirme süreçleri yaşandıktan sonra tanımlar yapılmış varsayılabilir. Çünkü bilimsel çalışmalarda, adlî bilimler, idarî bilimler, tıbbî bilimler ve diğer bilimler başlığı altında bir bölümlenmeye gidildiği ve bu başlıkların alt başlıklarının da yer aldığı mevcut terimlerin tanımları yapılmıştır. Bütün yayınlarda bilimsel dil ve anlatımın gereği olarak kavram ve terimlerde birlik sağlanması için çalışmalar sürdürülmelidir. Teşkilatın bilimsel altyapısını oluşturacak, yeniliklere öncülük edecek olan akademinin 90'lı

yıllarından itibaren bu yönde belirleyici, öncü bir faaliyet yürüttüğünü söyleyebiliriz.

Karataş'ın (2005:11-46) kaleme aldığı Kelimelerle Terör adlı eseri tecrübelerinin ziyan olmaması için kaleme aldığını belirterek, eserin girişinde terörü ve terör faaliyetlerini incelediği görülür. Bu aslında amatör ruhla yapılan bir kavramlaştırma ve terimleştirme gayreti olarak değerlendirilebilir. Bu çalışmanın bir sonraki yayınında yazarın bir akademisyenle birlikte, eseri yeniden gözden geçirip düzenleyerek yayımlandığı görülür.

Yüksel ve Özkan (2003) tarafından kaleme alınan Polisler İçin Yabancı Dil Kılavuzu adlı çalışmada, meslek mensuplarının yabancı dil öğrenirken meslekî terimleri de öğrenmesi amaçlanmıştır. Misal: *Delici silahlar, delil, delillerin kanunilik ilkesi, delillerin tespiti, demirbaş silah, demokrasi, deniz hukuku ve depozit* gibi meslekî terimlerin karşılıkları İngilizce ve Almanca olarak verilmiştir. Bu çalışma çok dilli terimsel sözlük alanında atılmış adımlardan ilki sayılabilir.

Bugün herkes pek çok olaya kaza deyip geçiyor. Mesela bir usta çalışırken elinden tuğla düşerse ve o tuğla da bir kişinin başına rastlasa ve ölse biz ona da kaza diyoruz. Oysa bunun terimsel adı "iş kazası"dir. Yine her gün trafikte karşılaştığımız çarpışmalara da kaza diyoruz, trafik kazasından kasıt, hangi trafik kazası? Hava mı, kara mı, deniz mi, demiryolu kazası mı belli değildir. Ayrıca bu kaza teriminin içinde bir masumiyet karinesi taşıdığı düşünülecek olursa, bu terimi bütün disiplinlerin ayrı ayrı adlandırması gerekir. Mesela, bugün trafik kazaları ifadesiyle hava, kara, deniz ve kara çarpma ve çarpışmalarından hangisini kastediyoruz pek açık değildir. Bu sözlerden sonra tekrar açıklama yapmak gerekir. Oysa bu terim yerine hava trafiği, kara trafiği, deniz trafiği ve demiryolu trafiğinde "çarpma ve çarpışmaları" adını vermek suretiyle dilimiz dört yeni terim kazanırken, hem yeni ve geniş ifade terimler elde edilmiş, hem de dilin ifade alanları genişletilmiş ve kaza kelimesinin tek yönlü dar manasına sıkışıp kalınmamış olur. Ayrıca terim sözlerin gerçek anlamlarından soyutlanarak yeni anlam kazandığını da unutmamak gerekir. Örneğin, deniz çarpışmalarında, "iki gemi çarpıştı biri hafif, diğeri ağır hasar gördü; üç kişi yaralandı." cümlesinde herkes bilir ki deniz kalkıp bir şeyle çarpışmadı. Bu konuda yol güvenliği, trafik güvenliği ve trafik mevzuatçıları bir araya gelerek alanın terimlerini tespit edip, tanımlarını yapmalıdır. Yapılan çalışmalarda yol ve trafiğe bağlı *olgu ve olayları* anlama ve tahlil etme kolay ve anlaşılır olsun.

5. Güven ve Güvenlik Kavramı

Güven (confidence) kelimesi sözlükte: (1) bir şeye, kişiye veya kendine karşı duyulan bel bağlama hissi, itimat. (2) emniyet hissi. Yine sözlükte güvenli, güvensiz, güvenme, güvendirme, güvenliksiz gibi kelimelere yer verilmiştir. Bu kelimedenden hareketle güvenoyu, güvence, güven tazeleme vb. terimler türetilmiştir (TDK, Güncel Sözlük, 2006:423). Güvenlik (security) kelimesi, güven kelimesinden türetilmiş bir kelimedir ve tehlikesizlik hali, kendi kendine yetme, emniyette olma hali anlamına gelir. Güvenlik kelimesi, TDK sözlüğünde, “toplum yaşamında kanunî düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu.” diye açıklanmıştır (TDK, Güncel Sözlük, 2006:588). Güven (confidence), güvenlik (security), korumak (confidence) bu üç kelime üzerinde güvenlik bilimini anlamak gerekir.

Güvenlik, güvenlik sağlama, yaşanabilir, güvenli ortamlar oluşturma faaliyetlerinin tamamıdır diyebiliriz. Öngörülen bir yaşanabilir ortam için, canlı, cansız varlıklar ile insanların hayatını etkileyen veya düzenleyen iş ve eylemlerin tamamı güvenlik çalışmasını gerektirecektir. Güvenlik konusunun bilimleşerek, güvenlik bilimine dönüşmesi, güvenliğe duyulan ihtiyacın artması kadar, güvenli ortamlarda yaşama isteğinin de bir sonucudur diyebiliriz. Ancak bilimsel boyutta güvenliği ele almak, aynı zamanda güvenlik konusunun da ne kadar çok yönlü, çok boyutlu ve karmaşık olduğunun bir göstergesidir. Bugün itibarıyla bilimin yol göstericiliğinde, her geçen gün artarak ortaya çıkan güvenlik sorunlarına çözüm arayışları, güvenliğin kendisini de araştırma konusu haline getirmiştir.

Güvenlikle ilgili araştırma yöntemlerinden önce, alana ait esas kavramların belirlenmesi ve bu kavramların tanımlanarak adlandırılmasıyla terimler dizimi çıkarılarak bir terimler sözlüğünün ortaya konması gerekir. Güvenlik bilimlerinin alt başlıkları ve bu başlıkların yüzlerce kavramı ve bu kavramların tanımlarıyla terimleri, genelde terim biliminin, özelde güvenlik biliminin araştırma konusudur.

6. Kavram ve Terim olarak Güvenlik Bilimi

Güvenlik bilimini kavramsal olarak tartışmak, bir bilim dalı olarak tartışmak ve onun alt dallarını tespit edip bu yönde gayretler sarf etmek zor, zor olduğu kadar da karmaşık bir konudur. Çünkü bu yönde daha önce denenmemiş bir bakış açısı mevcut değildir.

Güvenlik bilimi terimi ilk olarak Ali Şafak tarafından kaleme alınan ‘Hukuk ve Emniyet Terimleri Sözlüğü’ adlı çalışmada kullanılmış kabul edilebilir. Çünkü daha kitabın başlığında “*Emniyet terimleri*” yani güvenlik terimleri kavramından söz edildiğine göre, varsayılan bir bilim veya uzmanlık alanına işaret edildiğini kabul etmek gerekir (Şafak, 1992). Bugün polis bilimleri başlığı altında söz edilen dalların hangisinin bilim, hangisinin uzmanlık, hangisinin zanaat olduğuna dair fikirler veya yürütülmüş tartışmalar mevcut değildir. Ancak kanun koyucu, 4652 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu’yla Akademiye üniversite kimliğine kavuştururken, yine Akademiye bir üst başlık olarak ele alıp, üniversite karşılığı kullandığı ve Güvenlik Bilimleri Fakültesi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü ve Polis Meslek Yüksek Okulları biçiminde düzenlendiği görülür. Bu terim yasada “*Güvenlik Bilimleri*” şeklinde kullanılmıştır. Burada kanun koyucu, söz edilen güvenlik bilimleri başlığındaki çoğul ekini bilinçli şekilde kullanmış olup, sadece bir güvenlik biliminden söz etmiyor; bilakis güvenlik biliminin altında birçok bilim alanlarının olduğuna da işaret etmiş oluyor. Bu tartışmalar ışığında zamanla güvenlik biliminin kavram ve terim sistematığı kurulacak, kavramsal ve terimsel boyutları şekillenecek, bilimsel çalışmalarda da bir üslup birliği sağlanacaktır. Bir üst anlatı olarak güvenlik bilimi, güvenlik oluşturma ve güvenlik sağlamada ihtiyaç duyulan suçbilim, adli bilimler, idarî bilimler, sosyoloji, psikoloji, felsefe, tıbbî bilimler, mesleki eğitim olarak polis bilimleri vb. güvenlik bilimlerinin alt başlıkları olarak sıralanabilir.

Bugün için güvenlik bilimini, salt tek başına bir bilim dalı değil, bilim dalı olma yolunda bir bilgi alanı olarak tanımlamak daha uygun olacaktır kanaatindeyim. Ancak son zamanlarda yapılan çalışmalar bize gösteriyor ki, insanlık tarihi kadar eski olan güvenlik (Cerrah, vd., 2002) meselesinde, *güven*, *güvenlik*, *güvenlik sağlama*, *güvenlik oluşturma*, *toplumda güven tesisi*, *kamu güvenliği*, *güven kaybı*, *güvenlik buhranı*, *güven sorunu*, *tek boyutlu güvenlik*, *çok boyutlu güvenlik*, *güvenlik stratejileri* ve *güvenlik öngörülleri* gibi pek çok terimin tanımlanmaya ve açıklanmaya ihtiyacı vardır.

Güvenlik bilimi, güven ve güven tesis etme ve koruma, kollamaya yarayan bütün iş ve eylemlerin tamamını kapsar. Ancak güvenlik bilimleri dediğimizde, güvenliğin sağlanması, güvenliğin sürekliliği ve güvenlik üretimi ve güvenliği bozucu ve güvenliği tehdit edici hâlleri ele alıp inceleyen bütün disiplinler güvenlik bilimleri içine dâhil edilebilir. Güvenliği bozucu hâller kişinin veya toplumun bu fiillerden vazgeçirilmesi veya caydırılması veya cezalandırılması durumunu

polisye önlemler ve hukuku gerektirir. Bunu güvenlik biliminin *bilimler aracılığı* ile ele alıp incelemek gerekir.

Herhangi bir şeyin güvenliği söz konusu olduğunda, (mesela, bina güvenliği) güvenlik biliminin bir alt şubesi oluşur ve güvenlik bilgisi adını alır. Terim bilimsel bir anlatıda, metinde*bilim (güvenlik bilim)* kuramsal anlatıyı,*bilgisi (silah bilgisi)* terimi, deneyim ve uygulamalı anlatıyı ifade eder. Din bilim (teology) dinin ne olduğunu, nasıl oluştuğunu ve toplumdaki işlevini tartışıp sorgularken, din bilgisi, dinin ibadet muamelat ve benzerlerini öğretmeyi amaçlar. Yine aynı başlıktan hareketle dilbilim, dilin ne olduğunu, nasıl oluştuğunu ve işlevini tartışıp sorgularken, dilbilgisi, dilin işleyişini düzenleyen kuralları ve uygulama örneklerini öğretmeyi amaçlar. Bu bağlamda güvenlik bilimi, güvenliğin ne olduğunu, nasıl oluştuğunu, zamanla nasıl değiştiğini, geliştiğini ve işlevini araştırıp sorgularken, silah bilgisi, silahların yapısını, kullanımını ve kullanımdan doğan sonuçları öğretmeyi amaçlar. Yine bu bağlamda, mal ve can güvenliği terimlerini de mal ve can güvenliği ve mal ve can güvenliği bilgisi biçiminde adlandırıp ele almak gerekir. Olaya bu şekilde yaklaşırsa, güvenliğin bütün unsurlarını kuramsal ve deneysel olmak üzere iki başlıkta ele almış oluruz.

İnsan sosyal bir varlıktır. Yaşadığı topluma göre şekillenir. Toplumların zaman içerisinde oluşturduğu değerler manzumesi, ilk insandan günümüze kadar toplumun her birimi, toplumun ruhu tarafından bazı değişimlerle bir sonraki nesillere aktarılan toplumsal değerler oluşur ki bunlardan birisi de güvenlik olgusudur (Tural, 2006:26-30). Aslında güvenlik bir organizasyon ürünüdür. Bu ailede başlar, köy, kent ve devlet organizasyonlarıyla genişleyerek sürüp gider. Burada ön planda olan hep bireyin güven duygusu ve güvenlik ihtiyacıdır. Ancak bireylerin hayatını idame ettirici unsurların da güvenliğin önemli bir unsuru olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Bugün güvenlik bilgi alanı diye adlandıracağımız araştırma ve inceleme alanı yepyeni bir araştırma alanıdır. Ancak bu mevcut bilgi alanının sınırlarını çizmek, diğer bilgi alanlarıyla ilişkisini tespit etmek, kavramsal ve terimsel birliği sağlamak asli işlerinden birisi olmalıdır. Güvenlik bilgi alanı, çok yönlü ve çok boyutlu bir mesele olarak ortada durmaktadır. Yine güvenlik olaylarının tamamını içine alan bu bilimin dallarından olan polis bilimleri ve onun da alt dallarını sınıflandırıp, sıraya koyarken kavram ve terim sistematliğini de ortaya koymak gerekir.

İnsanoğlu doğumundan itibaren güvenli bir ortama ihtiyaç duyar. Bu aslında anne karnında başlayan aile içinde süren, sonra çocuğun

mahallesinde devam eden, okulda da sürdürülen ve son olarak toplumun sağladığı büyük güvenli ortamda devam eden doğal güvenli ortamda oluşan hayat nizamıdır. Öyleyse güvenlik iki şekilde karşımıza çıkar:

- Doğal güvenlik: Doğal güvenli ortam,
- Yapay güvenlik: Yapay (sonradan oluşturulan) güvenli ortam,

Bu doğal güvenli ortamın bozulduğu hallerde ortaya çıkan güvenli ortam oluşturma çabaları, bu yapay güvenli ortamı ve bu işi yapacak olan güvenlik güçlerini ortaya çıkarır. Güvenlik bilimleri de bu ortaya çıkan güvenli ortam oluşturma çabaları sırasında karşılaşılan sorunları çözmek için çeşitli disiplinlerden faydalanılarak oluşturulan yeni bir (bilim dalı) disiplin olarak düşünülmelidir. Bu disiplinde iki tema öne çıkar:

- Güvenlik sağlama çabaları için yapılan arayışlar, kuramsal, deneysel ve uygulamalar ‘güvenlik bilimi,
- Güvenliği bozan halleri kuramsal, deneyim ve uygulamalarıyla araştıran bilim dalına polis bilimleri adını verebiliriz. Ancak son yıllarda önleyici polislik kavramıyla suç ve suç unsuru oluşmadan önceki çalışmalarla, doğal güvenliğe katkı veren bakış açıları geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Güvenlik dediğimiz zaman, toplum güvenliği, kamu güvenliği, can ve mal güvenliği, gıda güvenliği, toprak, su, bitki, güvenliğinden bahsedilebilir. Her şeyin bir güvenlik olgusu, bir de güvenlik meselesi var. Biz bu güvenlik unsurlarını araştırmak, incelemek, tahlil etmek ve bu unsurların kavramsal boyutunu ele alıp düşünsel boyuttaki kavramların adını koyup, tanımlarını yapıp terimleştirmeliyiz. Salt güvenliği polis ve asker eliyle sağlanan güvenlik diye niteleyemeyiz. Pek söz edilmeyen bir de toplum içinde, kendi kendine törel veya dinî gerekçelerle oluşan güvenlik vardır diye ayırıp tanımlar da yapabiliriz. İki gencin birbirine güveni ve inancıyla inşa edilen aile, akitleşilerek oluşturulan bir güven tesisidir ki, bu yolla kurulan aile, yuvanın güvenini, gelecek neslin güvenini sağlarken, toplum güvenine doğal olarak katkı sağlamış olur. Güvenme ve güvendirme, güvenlik tesis etmenin olmazsa olmazlarıdır. Öyleyse güven tesisinin maddi ve manevi boyutlarını da tek tek ele alıp, kavramsal boyutunu ve terimsel boyutunu inceleyip terimleşmesine yardım etmeliyiz ki, bilim insanlarımız kolay düşünsün, kolay anlasın ve kolay tahlil etsin, hızlı ve etkin sonuç ve çözümlere ulaşsın. Bütün bunları tek tek düşünmek ve bir düzene koymak, bu makalenin konusunu aşan bir çalışmadır.

Küçük yerleşim alanlarında yaşayan insanlarda güvenlik tabii olarak sağlanan bir olgudur. Çünkü bu insanlarda ben yerine ‘biz’ fikri hâkimdir ve yaşadığı yerdeki her olaydan kendini sorumlu tutar. Oysa modern toplumlarda her birey kendinden sorumludur ve her olayda ben merkezli düşünür (Özkalp, 2011). Bu yüzden etrafında olup bitenlere kayıtsızdır. Bu kayıtsızlık toplumsal gözetme, kollama ve koruma fikrini yok eder ki, böylece güvenli ortam da kendiliğinden kaybolmuş olur. Bu yüzden büyüyen şehirlerde güvenlik sorununun da artması doğal ve kaçınılmaz bir sonuçtur (Doğan, 1998:191-229). İnsanın güven içinde yaşaması için güvenli ortamlara ihtiyacı vardır. Burada kim, kime, nasıl güvenir? Sorusu karşımıza çıkar. Kişiler arasında ve toplumlar arasında güveni tesis eden maddi manevi unsurlar nelerdir? Bu bağlamda toplumbilim ve ruhbilim açısından güven ve güven verme, güvenlik sağlama, güven oluşturma gibi terimlerin izahına ihtiyaç duyarız. Güvenliği sağlayacak olan dar muhitlerde aile ve akrabalar ile toplum, geniş muhitlerde de yerel otoriteler, daha geniş manada kamu otoritesi ve devlettir. Burada güvenlik üretimi veya güvenlik sağlama kavramları karşımıza çıkmaktadır. Bireyler güvenliğin neresindedir? Güvenlik ile kamu otoritesi arasındaki ilişki nasıl olmalıdır? Halk eliyle sağlanan bir güvenlik modeli var mıdır? Törel (geleneksel) güvenlik nasıl tanımlanmalıdır? Din ile güvenlik, toplum ile güvenlik arasındaki ilişki nasıl izah edilmelidir? Güven kaybı, güven bunalımı, güvenlik buhranı terimleri devleti mi, polisi mi çağırıştır? Zihnimize kodlanmış algı ve bilgiler eksik veya yetersiz midir?

Öyleyse soru şu olmalıdır: Nelerin güvenliği olmazsa olmazlardandır? Ve bizim ne tür kavramlara ve bu kavramların adları olan terimlere ihtiyacımız vardır? Yine hangi kelimeleri güvenlik kelimesiyle yan yana getirdiğimizde anlamlı terimler oluşur? Esas olan, bu kavramsal düzlemdeki düşüncüyü veya anlatıyı (narrative), terimsel düzleme indirgemek ve yeni terimler oluşturmaktır. Bu oluşan terimleri salt suçbilim temelinde değil, güvenlik bilimi temelinde değerlendirmek gerekir. Her şeyin güvenliğini doğal ve yapay olmak üzere iki boyutta tartışmak ve bu tartışmalar ışığında kavram ve terim sistemini kurup ilgili kavram ve terimlerin tanımları yapılarak bilimsel bir zemine oturtmak gerekir. *Aşağıdaki liste böyle bir çabanın ürünüdür:*

- Can güvenliği (hastalıklara karşı verilen mücadele, dıştan saldırı veya tehditle oluşan sıkıntıya karşı alınan önlem, güvenlik),
- Mal güvenliği (taşınmazların kayıt altına alınmasından korunması ve gelecek nesillere aktarılması vb.)

Ülke güvenliği: Ülke güvenliği ikiye ayrılır:

1-İç güvenlik, polisiye ve adli vakalar vb.,

- Doğal iç güvenlik,
- Yapay iç güvenlik,

2-Dış güvenlik, ülkeye dıştan gelebilecek tehdit ve saldırılara karşı oluşturulacak güvenlik çalışmaları vb.,

- Doğal dış güvenlik,
- Yapay dış güvenlik,
- Gıda güvenliği, tohumundan, üretim ve tüketimine kadar oluşacak zincirin güvenliği ve aksaklıkları ve yanlışları kontrol etmek vb.,
- Ulaşım güvenliği, ulaşım ağının doğru, kesintisiz sağlanması için gerekli hava, kara, deniz ve demiryolu ağının oluşturulması ve ulaşımın sağlanması sırasında oluşan aksaklıklar, eksik ve yanlışlar düzeltmek.
- Yol güvenliği (trafik güvenliği), trafiğin doğru düzenlenmesi ve kontrolün yapılması ve fiziki hatalar vb.,
- Şehir güvenliği (bir şehrin yirmi dört saat güvenliğinin sağlanması, kişiler için can ve mallar için korunma vb.),
- Sağlık güvenliği,
- Yapı ve bina güvenliği (yapıların oluşturulması ve kurulumunda gerekli faaliyetlerin yapılması vb.),
- İletişim ve bilişim güvenliği,
- Bilgi ve teknoloji güvenliği,
- ARGE güvenliği, (inovasyon/innovation- yenileşim / yenişim)
- Siber güvenlik,
- Silah güvenliği, (ateşli ve patlayıcı silahların güvenliği, bunların üretimi, denetimi, kullanımı ve saklanması vb. sırasındaki güvenliği),
- Silahlı ve silahsız güvenlik vb.

Bu güvenlik unsurları soyut olarak düşünülüp, üzerinde güvenliği oluşturulmuş alanlar olarak, bilimsel bakış açısıyla elde edilmiş sağlam, güvenli, kullanılabilir, hayata artı değer katabilir unsurlar olarak tanzim

edilmiş olması gerekir. Bu alanlara güvenlik boyutu düşünülmeden, salt üretim, salt tüketim, salt hizmet unsurları olarak bakılınca teorik yaklaşımlar ve bunun neticesinde teorik çözüm önerileri de sunulmuyor veya her alan kapsayıcılıktan uzak, dar önerilere mahkûm oluyor.

Bütün bu güvenlik alanları tek tek düşünülüp altyapı ve üstyapının (fiziki ve kültürel alt ve üst yapı) denetlenmesiyle oluşacak güvenlik, doğal güvenlik olarak vatandaşa sunulması gerekir. Devlet, yani kamu bu güvenli alanları oluşturmakla yükümlüdür. Bu işleri yapacak olanlar, kamu veya sivil otoritelerdir. Ancak otorite ve güç hep devlet eliyle inşa edilmeye çalışılan yapay güvenliğe işaret eder. Asıl olan, güç gösterisi ve şov gibi rahatsız edici olmayan doğal güvenliğe yönelmek, halkın kendisini, kendi gücü ve enerjisini harekete geçirmektir. Vatandaşın birbirine güveni üzerine kurulu tabii güvenlik alanları da kendiliğinden oluşur. Ancak bunun devamlılığını sağlamak yine kamu otoritesinin işidir. Bu güvenli alanların oluşması ve oluşturulmasında toplumsal değer yargıları ve yaşama alışkanlıkları etkili olur. Bu aşamadan sonra güvenliği bozucu hâllerin tamamı polisiye (polis bilimleri) ve adlî (adli bilimler) vakalar olarak takip ve incelemeyle ilgili bilim dallarının meselesi olarak görülebilir.

Güvenlik bilimi, güvenliğin kendisini veya güvenliği bozucu hâlleri konu alıp onlardan hareket ederek, genel kurallar çıkarmaya, çıkarılan bu kurallar ışığında başka güvenli alanlar oluşturma ve geliştirme, güvenlik sorunlarını anlama ve çözümlemeye yarayan faaliyetlerin tamamını içine alır diye tanımladığımızda, yukarıda sözü edilen terimi tam olarak tanımlamış sayılırız.

Güvenlik bir *olgu*dur ve soyut olarak düşünülmemelidir. Terör, şiddet, ölüm, zulüm, baskı vb. *olay*dır ve somut olarak düşünülüp, bir laboratuvar ortamında çalışıyor gibi, olaylar deney malzemesi gibi tek tek ele alınıp incelenip tartışılabilir. Yaşanan her olay için ayrı ayrı çözüm önerilebilir. Burada doğrudan güvenliği bir bilim dalı olarak tartışmak ve yeterli güvenliğin oluşturulmadığı ortamlarda yaşayan bireylerin güvenlik ihtiyacı ve güvenlik sorunlarını da yine bilimin imkânlarıyla çözmek için ilke, kural ve yasalar çıkarmak ve bunlardan hareketle çözümler ortaya koymaktır.

Sonuç

Sonuç olarak, yeni bir terim yapma işinin sahibi yok gibidir. Oysa bir çocuğu dünyaya getiren anne ve babanın bu çocuğa istediği adı verme hakkı olduğu gibi, bir fikri, bir kavramı, bir varlığı ilk bulan mucit, tanıtan yazar veya çevirmen, ona istediği adı verme hakkına sahiptir. Ancak bunu yaparken terim oluşturma yol ve yöntemlerini doğru ve eksiksiz bilmek ve dili ve sözü doğru kullanmak şarttır. Özellikle çevirilerde görülen adlandırılmamış pek çok kavramın karşılığı olan terimler, yabancı dillerden olduğu gibi alınmaktadır ki, bütün bilim dallarında sınırsız yabancı sözlerden oluşan terim kullanmak, dilin içyapısını ve ifade gücünü olumsuz yönde etkileyebilir, hatta bozabilir. Terim yapma konusunda idealist olmak yetmez, ilkeli de olmak gerekmektedir. İlkelerimiz de dilin kendi kurallarıdır. Bu konuda daha hassas olmalıdır.

Tanzimat'tan (Levend, 1972:50-52) beri terimlerin kendileri, manaları ve çeviri olup olmamaları hep tartışma konusu olagelmıştır. Bu tartışmaların temelinde, bir kavrama birden çok terim sözün teklif edilmesi veya Türkçe ve yabancı dillerden alınan terimlerin birlikte kullanılması büyük bir sorun olmakla beraber, bu teklif edilen sözcüklerin ifade ettiği anlamların kişilere göre başka şeyler ifade etmesi de ayrı bir sıkıntı doğurmaktadır. Bu yüzden pek çok terim sözlüklerinde bir kavramın karşılığı olan eski, yeni ve en yenilikçi, hatta yabancı dilden gelen terim sözleri bir arada görebiliriz (Hengirmen, 2002). Bu kargaşayı önlemenin yolu, bir kurum veya kurul etrafında birleşerek, o kurumun veya kurulun üyeleri tarafından belirlenen yetkililerce terimlerde *yaygınlık ve ortak kullanım esas alınarak* terimler sözlüğü oluşturulması gerekir. Bu bağlamda Polis Akademisi, bilim insanlarının katılımıyla bir kurul oluşturarak güvenlik bilimlerinin internet aracılığıyla veya alanda yayınlanan eserlerden hareketle derleme, tarama yöntemleriyle, kullanımda yaygınlık ve ortaklık temelinde kendi terimlerini oluşturabilir.

Kaynakça

- Aksan, Doğan, (1998), *Türkçenin Gücü*, Ankara: Bilgi yayınevi.
- Aksan, Doğan, (2011), *Her Yönüyle Dil*, Ankara: TDK Yayınları.
- Akşehirli, Soner, (2008), *Edebiyat Öğretiminde Terim Sorunu*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, İzmir: Basılmamış Doktora Tezi.

- Aktaş, Şerif, (1998), Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş: Anlatma Esasına Bağlı İtibarî Metinlerin İncelenmesi, Ankara: Birlik Yayınları.
- Aydın, Ahmet Hamdi, (1996), *Polis Meslek Hukuku*, Ankara: Doğu matbaacılık.
- Cabréé, MariaTeresa, (2003), *Theories of terminology: Their description, prescription and explanation*, John Benjamins Publishing Company.
- Cerrah, İbrahim, Sevindik, Mürsel, Kavruk, Mustafa, (2002), Güvenlik Güçleri İçin Yakın Savunma Taktikleri, Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Doğan, D. Mehmet, (1989), *Büyük Türkçe Sözlük*, 6. Baskı, Ankara: Beyan Yayınları.
- Doğan, İsmail, (1998), *Sosyoloji, Kavramlar ve Sorunlar*, İstanbul: Sistem Yayınları.
- Dolu, Osman, (2010), *Suç Teorileri: Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji*, II. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Emniyet Genel Müdürlüğü, Kaçakçılık ve Organize Suçlar Şube Müdürlüğü, (2002) *Kaçakçılık ve Organize Suç Terimleri*, Ankara: EGM Yayınları.
- Emniyet Genel Müdürlüğü, Asayiş Daire Başkanlığı, (2011), *Polis Merkezi Görev Tanımları*, Ankara: Asayiş Daire Başkanlığı Yayını.
- Emil, Birol, (1997), *Türk Kültür ve Edebiyatında Meseleler*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ferdinand De Saussure, (1998), Çeviren: Berke Vardar, *Genel Dilbilim Dersleri*, İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Fındıklı, Remzi, (1993), *İngiliz Polis Teşkilatı*, Ankara: Özel basım.
- Filizok, Rıza, (2011), *Bilim Hayatımızın Önündeki Engel: Terim Meselesi*, <http://www.ege.-edebiyat.org.28/07/2006>, Ege Edebiyat, 20.11. 2011.
- Hengirmen, Mehmet, (2002), *Türkçe Dilbilgisi*, Ankara: 4. Basım, Engin Yayınevi.
- Huber, Emel, (2008), *Dilbilime Giriş*, İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.

- Karakaya, Muhittin, Bilgiç Veysel K, (2010), *Polis Efendilere Mahsus Terbiye ve Malumat-ı Meslekiye*, Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Karataş, Halil, (2005), *Kelimelerle Terör*, I. Baskı, Ankara: Özel basım.
- Kurmanbayoğlu, Şerubay, (2009), *Termin Tanıv Kuraldarı*, Astana: Pedagogika Press ID.
- Kurmanbayoğlu, Şerubay, (2005), *Terminkor Kalıptastırıv Közderi men Termin Casam Tesilderi*, Almatı: Sözlük Slovarı.
- Levend, Ağah Sırrı, (1972) *Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri*, Ankara: TDK Yayınları.
- Müjdeci, Mustafa, Özfidan, Ramazan, Başdoğan, Harun Buğrahan, Altınoy, Mehmet, Akay, Fetullah, (2011), *Polis Mecmuasının I. Sayısı Transkripsiyon ve Tıpkı Basım*, Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Önal, Mehmet, (2006), *En Uzun Asrın Edebiyatına Teorik Bir Yaklaşım*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Özdemir, Emin, (1973), *Terim Hazırlama Kulavuzu*, Ankara: TDK Yayınları.
- Özkalp, Enver, (2011), *Sosyolojiye Giriş*, Ankara: Ekin Yayınevi.
- Şafak, Ali, (1992), *Hukuk ve Emniyet Terimleri Sözlüğü*, I. Baskı, Ankara: Rehber Yayınları.
- Türk Standartları Enstitüsü, (2003), *Terminoloji Çalışması, Tanım ve Tarifler: Bölüm I Teori ve Uygulama*, Ankara: TSE Yayını.
- Tural, Sadık Kemal, (2006), *Zamanın Elinden Tutmak*, Ankara: Yüce Erek Yayınevi.
- Türk Dil Kurumu, (2005), *Türkçe Sözlük*, Ankara: 10 baskı, TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu, (2006), *Güncel Türkçe Sözlük*, Ankara: TDK Yayınları.
- Üçok, Necip, (2004), *Genel Dilbilim (Lengüistik)*, İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Yıldırım, Cemal, (1979), *Bilim Felsefesi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, Cemal, (1979), *Yüz Soruda Bilim Tarihi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yüksel, Yusuf ve Özhan, Kürşat Murat, (2003), *Polisler İçin Yabancı Dil Kılavuzu*, 1.baskı, Ankara: Özel Baskı.

Zülfikar, Hamza, (1991), *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*, Ankara: TDK Yayınları.